

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

«Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari» Mar. Pal.

— Uredništvo i odpravništvo nalazi se: VIA TORRENTE br. 12. —

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prispisane se pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč. za svaki redak više 6 novč.; li u slučaju opotovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se liju poštom-kom-napisom (osobno postalo) ima, primamo i najbližu poštu valja točno označiti. Komu list ne dođe na vrijeme, neka to javi odpravništvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana naplaćuje. «Reklamacije». Dopisi se ne vraćaju ako se i ne tiskaju. — «NAŠA SLOGA» izlazi svakog četvrtka na cietom arku. Novci i pisma šalju se na uredništvo ili odpravništvo. Mobilijevan listovi se ne primaju. — Predplaća s poštarinom stoje 6 tor., za seljake 2 tor. na godinu. Razmjerno fr. 50 i 12 za pol godinu. Izvan carovine više poštarina. Na malo li br. 6 novč.

Još Opatija.

J.

Iz podlistka br. 93. i 94. ova godina mogli su naši čitatelji uviditi, koliko se je već toga i na kakav način napisalo o našoj dražestnoj Opatiji. Nobi bjo podpun epja kao bismo mi istarski Hrvati zahtjeli i najnoviju knjigu, koja se Opatijom bavi. Izakla je ovo godinu u lodu na vanrodno dobolom i ukusnom papiru, pod imenom »Rastroseni listovi iz Opatijoe« (Losee-Blätter aus Abbinzla); sjajno je obilka, prilično dobia a ima tek 90 polovicom izpunjenih stranica. Kad bijaše još pod tiskom, donio se baško novino kratko izvadko iz nje, gdje se baš negovori najpovoljnije o našem narodu i jeziku. Budući se ja k tomu još javilo, da je bozimoni pisao neka visoko stajeda osoba, koja da je daljo boravila u Opatiji, to nismo oklievali izdati o for., da ju nabavimo.

Nepoznati nam pisao sam u predgovoru kaže, da bi bilo skoro ludo uz raspravo i opisao, koji već ob Opatiji obstoje, pisati novu knjigu o toj kupolji.

Mi s naše strane sasvim pristajemo uz njegovo mnienje, jer je višo puta mnogo bolje ništa nenapisati nego štogod površna u sviet turiti. Vrstnost piannoga djela nosudi se po voličini i debljini knjige uogo, po lakvoći sadržaja. Prijo nego li stupimo za javnost — ne bilo prostim opisivanjom — nastojat ćemo, da budemo istiniti, da opišemo stvari i odnošnje onakve, kakvi jesu. Dali je tako postupno i nepoznati pisao, neka suda naši čitatelji sami iz nekolic izvadakah gore spomenuete knjige, koje u provodu niže dosloves donasmo.

Mi nepoznajomo njemačkoga jezika u svih njegovih inačah, na to-

liko ga poznajomo, da možemo kazati, da je već za nas njemački jezik, kojim je rečeno knjiga pisana, dosta loš. Vidi se iz svakoga člančića, da to nije materinji jezik nepoznatoga nam pisca. Dole opisuje divan opatijski položaj, dok orta tamošnjaju flovu, dok živimi bojami iztidi naravno ljopota toga kraja, noimamo ništa prigovorit, ako je i gdje gdje i štogod rečeno, štoga Opatiji još nikada opazili nisu. Po ovih opisih upoznajomo u pisau šovjeka, koji znado visoko oioniti istino i ljopota naravi, koji nalazi svoje blaženstvo u nopolkvarunoj božjoj prirodi. Nu kad se upuše opisivati našu života i običaj tamošnjoga pušanstva, njegovu narodnost i jezik, to se odmah opaža, da je pristran, površan i netočan. On nazire svuda u Opatiji nekakvo ostanke tobožnje mliotacke kulture; njomu je taj naš kraj obitavan s geljnimi Talijani; za njega neobstoje hrvatsko pušanstvo Opatijel Doslodno i imena mjestah i krenjavah pisana su samo na talijansku kao n. p. Kroluca, Kantvidos, Costrona, Porto Rd itd.

Da se umogno podati vjornu sliku kojoga pušanstva, valja ili s tim naredom obćiti ili bar obratiti se na vjorodostojno osobu, koje su nile iz toga naroda, ili koje mad ujim živu. Iz rečeno knjige doznavjomo doduše, da je nepoznati pisao dosta obćio an nekim opatijskim »barokjolomae, nu dvojimo, da je od njoga mogao crpiti onakvu sliku opatijskoga pušanstva, kakvu nalazimo naštanpanu u toj knjizi. Znadomo takodjer, da svi faktori, koji imaju kakvu rieč kad opatijskih kupolji — nastoje, da tomu kraju podaju nekakav njemačko-talijanski značaj, al opot znadomo dobro, da do šovjok, koji želi nešto za javnost napisati, nađi putavah, da se obrati do onih vrielah, iz kojih do

samo istinu i ništa drugo nego istinu crpiti.

Divoč se pisao voličanstvonomu položaju opatijske orkve, koja da je polog napisan nad vratima sagradjena godino 1506, pripovieda nam, da je južna željeznica htjela sagraditi duž glavno ceste novu i veću orkvu zahtjevajuć, da joj se pripusti pravo patronata, nu na ovo poslednje da nije htio pristati tršćanski ordinarijat. Iza toga nastavlja doslovo:

»Uz orkvu nalazi se stan svećenika i škola od njoga upravljana. To je sjodina škola u Opatiji to uz nominalnozadovoljstvo pušanstva slavonska. Djevojčice i dječaci su zajedno. Vidi se jih svakim jutrom »blidih lica i najviše bosonogih, »kako polaze u školu nosed svaki »u ruci malonu staklionicu sa crnim. »Dali ta djeca štogod uče, neznam, »nokoje je ipak učitelj (der Maestro) »na to dotjerao, da mogu na kon »pjevati nokoje slavonsko pjesmo. »Imam pred očima maloni prostor, a »mojju djecom i učitelja stojedoga »uz nekakve surovo (rohe) geogra- »fičko karto, kako opotavano djecu »na red pozivlje. Kad učitelj ido na »Rioklu, tada noima školo te sva djeca »isto bučno i vesolo svojim ludam. »Kao štо djoci malo prija polazak »školo, tako nomaro odrneli u dolav- »nih dnevih polaziti orkvu. Nikad se »novidi, kao štо drugdje, pobožnih »žonah ili staracah, da polaze orkvu »što ako ju kakav stranac nepohodi, »što najviše puta čita svećenik misu »za samoga soba.

»Mnogobrojniji je pako polazak »orkve nedjelnim dnovom to pruža »stojećemu na vratih osobiti prizor »kad motri klečeće, širokih i nolispih »klubanjah, koje nam, na van vrućimi »vušosi još jačo razbivono, pružaju sliku »skroz povajlenih piramidah. Klupu u

orkvi jesu privatno vlastništvo, svaka »vobitaj ima svoju klupu, koju i uz- »država. Nepozvanoga so gosta, koji »bi se htjoo unutra sjesti, glada priok- »klim okom. Mužkarci stoje ljeti radje »u hladu sjonotoga kostonja pred or- »klvom. Još mnogobrojniji nego li k »smisi dolazo ljudi oko štanta posiljo »podno k blagoslovu, gdje se razvija »volika »volaganca«: »Lipotic« hoz »hoje (die farblonen Schönon) sa svo- »jimi šiljatimi dragimi, po moguć- »nosti nakičeno po propisih najnovije »modo i nektoje vrlo ukusno«.

DOPISI.

Iz Buzetškina. agusta 1886. Protivnička »stranka neprestajno enovati svoje spletko »mojju našim kmeti. Počeli su opot šarati »nokoje i ngovarati na svoju ruku. »Gdje »tjo mehka kost za progriati ju, ondje po »modvedaki tula i siju nosleku, budi s »privatnih, budi s obćintih razlogah, da u- »mognu bavem razbiti slogu mad »ukom. »Preporadamo svim, da poze dobro na ote, »kolj se slade samo u viloma izborah, da »iz nevjoraju. Lahak jo tukvim odgovor, »gdje da su bili do and? Samo pred iz- »bori nešto nadju pak brundaju. Proporu- »damo šim toplije osvjedočnim Radčanom i »svim tomam, makar njih odo doao prodikat i »siam Gvozdi ili Grosel ili svi konjoderci »iz Druguda, da njim nevjoraju. Nadaje »preporadamo hrabrim Krašanom, da ti »zaheri svoje ljude, poštone muževae, ki- »kono suto kod zadnjih izborah.

Buzetjani su zagovarali, da Vas ne »odolepi samo tada kad su vidili, da do- »im se uzeti obćinsko gospodarstvo iz ru- »kih, jer dok su na obćini, osigurano im je »življenje. Odolepljenom Kraša Buzetjani »su samo htjeli osjegurati si život bilo »privremeno i makar bez Kraša, jer s vrome- »nom bi se Krašanom opot omlili te opot »Krašan pod svoja krila primili, itako su »to i g. 1868. Dakle pošteni i hrabri Kra- »šani odlučite slično birati muževae, koji »se nede pustiti kupiti za lkoju clovu. Od- »olepljenjoe Kraša vam je osigurano, al pa- »zite, da je u budućih bitnjih obć. izborih »vaš spava. Oni koji su zagovarali i branili »vaš prav, održali do ried. Nevjorajte »oim, koji su vam šteta novog požobali »za utoka da vas od Buzeta odolepe. Tako

PODLISTAK.

Dijamantne poljane u južnoj Africi. 1)

Glavna mjesta, u kojih se dijamanti kopaju, jesu četiri: Kimberley, Bullfontein, Du Toits Pan i Deo Birs. Sva četiri jesu jedno od drugoga odajljona po prilici jedan sat. Najveće i najizdašnije kopl dijamanta nalaze se u Kimberley-u, i to upravo usred grada. Tu nadjoše prve dijamante, a jedva kasnije nadjoše ih i u drugih trih mjestih oko njega; tu počeoše takodjer najprije kopati, to nije čudo, da su već na poljed- »nih mjestih probušili zemlju do 1000 »nogub u dubljinu. Kakovih 15 akolonarnih »družtvah ima u Kimberley-u svako svoju »veliku kop., a u ostalih mjestih radi ih raz- »mjerao manje. U kopl dijamanta radi se »po prilici onako, kako i u ugljenicah. Naj-

1) Vidi broj 33.

prije kopa se u dubinu, a zatim na strane, kako toku slojevi plavo zemlje. Iskapanu zemlju dovaža se do glavnoga izlaza, a otavle ja stroj u velikoj i švrotaj spremi ili posudi po dvih željeznih konopih ili užetih kao tračnicah gore levlač. Ujeak kad jedna puna sprama ide gori, druga prazna po dvih drugih željeznih užetih teče dol. Vani se zemlja nalaze u vagonu i vozi na polje, gdje ju crnel tuku na drohne komadice i vodom poljevaju, da se raz- »pade. Takovu voza u jedan stroj, koji ju vodom pere tako, da sama zemlja vodom odteca a dijamanti i drugo naravsko kamenje ostane na dnoč restet. Sad se dijamanti prebrinju i diele od naravskih pješćacah. Po koj dijamant nadje so već kopajuć zemlju u kopanj ili tukud zemlju na polju, nu najviše se ih ipak ulovi u željeznu mrežicu. Svi nadjeni dijamanti pripadaju družtvu dotično kop.; dočim ono radnikom izplaćuje dnevno »dnevo od 3 do 4 lire šterline na sedan, e. »jedno, da li se štо nadje ili ne. Svako »družtvo mora dakako dobro paziti, da

težaci povrh svoje plaće nezadržo i na- »djeno dijamante; jer bi ono na taj način »uz nabogatiše vrlo dijamanta moralo »propasti. Mjesti, na kojih se dijamanti »kopaju i traže, ogradjana su visokim plo- »tom tako, da radnici samo na jedna vrata »ulaziti i izlaziti mogu. U kući na vr- »tima stoje stražari, koji lza dovršeno »dnevno radnje najstrožije pregledaju iz- »plaće radnika, olupav i pretraživ im naj- »pomniji je usta, nos, vlast i celo telo od »peta do glave. U prokopih, na polju i »svagdje, kamo se radnik makne, ima uza »se najzornika »orca, koji budnim okom »prati svaki njegov kret i nepusti ga s »vida pri »jednom poslu. Osobito imaju »na pazki Europejoe, jer su oni družtvu »najpogibljiviji. Uz takav nadzor mislo »bi čovjek, da se nitko više neće polako- »niti za svjetlacvim kamenjom, hoječi se »štre kazni, koja ga čeka kao kromčara; »ai tomu nije tako. Uzprkos svemu stro- »gomu nadzoru i pregledavanju, lukavi i »drzoviti radnici mnoge su dijamante ne- »pravdno odnesli i prodali kojekakvim

tajnu trgovidom na veliku štetu druž- »tavah. Da se tomu zlu na put stano, a »narodite, da se prepriči prodavanje na- »ravskoga, nebrusjenoga dijamanta, dala je »englezka vinda u Cape Townu družtvom »vlasi pregledavanja ljudih na svakom »mjestu u celoju Kaplandiji i ujedno po- »obtrila jur oštre zakone proti kromčarenju. U svih mjestih, gdje se dijamanti ko- »paju, kao i po svih ovedih gradovih južne »Africe, imaju sada družtva dobro uredjene »uhode ili špijone, koji imadu pravo na »putu, nu željeznicu, na parobrodu i svagdje »pregledavati sumnjivo putnike i njihovu »priljagu. Takovi »špijone ne samo da »vračaju, nebi li gdjejoga uhvatili proda- »vajud naravne dijamante, nego i sami — »osobito u Kimberleyu — nudjaju takovu »robu na prodaju, al jač se ga onamu, koji »bi se na tu meku ulovio i odmah bi ga »uhitili i sudu prečali, te bi za dijamant, »velik kao pšenično zrno, čamio od 5—10 »godinah u tamnici.

gledajte, da prije nego li vas se odalji od Buzete, izručite poklonim ljudem občinu u ruke, da vam pokažu poštenu u kojem stanju stoje vaše obćinske stvari i imanje. Nije potrebito mnogo kazati svim poštenim buzetak obćine, jer znamo da su u vidili kod zadnjih izborah za obćinu i carevinsko vjeće kako su nekoli ašpurili i napokon nekoli iz Pazina pozive slali dužnikom i nedužnim, da dođu u Pierotu Baretu, da mogu sačuvati K-mušvno prijateljstvo. Nezahtoravite kako su vam krub pobrili, da poginete od gluko !!! da morate kući ići, Sjetite se kako su došli sa pedesetom, da pokupuju po Buzetu i kod poštenoga Meniga Krividića postelje samo da morate kući ići. Znaite da oni, koji su vam svake pogrdje izrekli, koji su vašim pravom, koji vas vode poštenim putem, pitali i nije im bio skoro siguran život po Buzetu. Zapamtite si dobro, da su mnogi od vaših neprijateljah, koji žive razlikušeno i neodudredno te da takovi nevjernici u Boga, i radi toga pogrdjuju najpoštenije svede niko od kojih jedno čujete koji poštenu ruku, i od kojih nastoje vaši neprijatelji, da vas odule, te da poslušate po malo njihovi robovi, da vas rube kako svoju živinu. Ovakovi protivnici neće vam zaletati nikad ništa dobra uđiniti. Za to vam preporučamo, da se držite svojih prijateljah, koji misle i rade za vas uvijek pošteno.

Pogled po svietu.

U Trstu, 8. septembra 1886.

Dno 5. t. m. odpotvorno je Njog. Vel. car i kralj Fran Josip iz Pošte u Galiciju, gdje do prisustvovao velikim vojničkim vježbam. Osim velikog vojničkog pratnje, odputovao je Njog. Vel. ličnastvom i zapovjednik sboru grof Pojačović. Kako brzojavljaju iz Lavova, dočekan je car i kralj svuda u Galiciji najsrdačnije.

Čitava Evropa ne bavi se ovaj par noćim drugim nego li bugarskim pitanjem. Knez Aleksander vraćajući se iz Lavova preko Bukarešta u Bugarsku, bijaše u svih mjestih i gradovih što svečanije dočekan. Kazali smo već zadnji put, da neće litjeti Rusija nikako tipiti prkosnoga kneza na bugarskoj knežovskoj stolici, to da će nastojati, da ga čim prije iz Bugarske odstrani a čim ujedno i onglazici upliv na Balkanu uništi. Najnovije vijesti iz Sofije potvrđuju našo nagnanjanje. Knez Aleksander vratio se dođuše u Bugarsku, na bijaše već u Lavovu osvjedočen, da mu noima u Bugarskoj obstanka. Počao je naino tamo, da se uzamogne kasnije sam častno u Njemačku povratiti. Dođok kneza u Sofiji, njegov odstup i u obće današnji položaj u Bugarskoj, crtnju nam shodećo brzojavko iz Sofije:

Poslije ovacijah o dolasku uputi se knez u svoju palaču, kamo malo zatim dođoše častnici to mu se pokloniše. Kada jim je knez izjavio, da kani odstupiti, uvjorahu ga o svojoj bezuvjetnoj vjernosti to ga zamoliše da ostano, jer su odlučili oprieti se ruskoj okupaciji do posljednjeg kapi krvi. Strana vojska, rekoše, moći će uljeti u zemlju samo prieko njihovih lješinah. Poslije častnikah dođoše u rezidenciju viši činovnici, kojim knez reče: Ja nosim u svojem srcu otvorenju ranu, kao čovjek mogao sam griješiti, no kao knez vršio sam, kako mislim vazda svoju dužnost.

Položaj je osbiljan. Radi odstup knežova sastat će se veliko Sobrahanje. Evropska diplomacija nije još poprimila sa vladom diplomatske odnošaje. Za doček knežova dijenli su ruski plakati. U svratištu Bulgariji, u stanu Stambulovljevu sastalo se jo ministarstvo vjeće. Obće se drži, da će knez odstupiti. Njegova nakana pobudila je u pučanstvu veliku uzrujanost.

U današnjem ministarkom vjeću nije se ni povela rieč o tom, da li bi knez Aleksander imao odstupiti — jer je to izvjestno poslije njegovo juče-rašnje izjave njemačkomu i ruskomu

zastupniku, nego jo samo zapodjono- nuto pitanje, uz koja modaliteto da knez odstupi. Knez želi, da se umjesti regonocija. Onaj dan, kada knez ostavi Sofiju, a to će se doskora sbiti, ustrojiti će se jamačno ministarstvo iz Stambulova, Cankova, Karelavlova i Radoslavova.

Kako se čuje, proglasila se s ruske strane izjava, po kojoj Rusija nekani posjeti Bugarsku dokle god bude u njoj vladao rod. Kneževim nasliednikom označuju obće prince Oldenburžkog.

Iz Biograda brzojavljaju, da je kralj Milan, videći, da je situacija još uvijek napeta, odgodio iznova svoj put u Ugarsku. Dok se knez Aleksander bugarski konačno neodluči, dali će u zemlji ostati ili pak otići, neće se imonovati za Bugarsku srbski zastupnik. Oprovrfgava se službeno, da jo Srbija bila oćojjalno zastupana kod doček kneza Aleksandra u Sofiji.

Glode kneza Aleksandra reč bi, da su se tri volovlasti t. j. Rusija, Austrija i Pruska sporazumilo. U Franzensbadiu podpisan je knozu putni list za Sofiju i natrag u Njemačku.

Francozko novino pišu skoro svo u prilog Rusiji a proti knozu i njegovoj šćidnici Englezkoj.

Englozi biosno upravo proti Rusiji grozeć njoj se makar i sa otvorenim ratom nebudo li višo u obzir uzimala englezko interesu na Balkanu.

Iz svoga shodi, da jo knez Aleksander od Rusije prisiljen ostaviti Bugarsku a pošto nemože naći dostatna oslonca ili pomoći kod ostalih volovlastih, pokorit će se za kratko vrijeme ruskomu zahtjevu.

U slavu

Franu Županu

svedočniku i učitelju učitelja

u

Poljanah-Istria.

Daj, slava Ti, nek svetlom slava zamni! Ti uzor naš, i diko naš velja! Ti naplatišo tužnog Istre rodu, Milijunih noba, ponos naših šolja!

Jar lista trlest strnu krodiš atnu! Nadbudno nam naše goješ nade; Sa etno djece Istre stvarš bedom, Da tudjim jednom prod njim u prah pade.

Ti Istre sinke k novoj vodiš sređi! Nopoznatim nam darom i vjoditnom; Ti akroman si, ko bišdo ruža buju, Ta slava samo izvodiš se činom.

Na vjednu spomen tužnom Istre sluu! Gle lover-vlopmom kitimo Te, diko! Jar zlatu, srebro tudjin nam ugrabi, Al lover ne, što izpod Ućko niko.

Mukotrpnom rad danje deder stazom Na lista mnoga. Vinišj nekta dade; Daj, slava Ti, nek svetlom slava ori, Ti ponosu — naš narod nek to znade!

Učitelji Slovatalji.

Franina i Jurina.

Jur. Ča misle va Pazina od oneh noveh član političkoga društva? Fr. Ča oneh spod Ladonji? Jur. Jo, one ki je moj Zeno nagovoril. Fr. Dragi ti, ča te mislet od njih? N.Š. kako i rečka šćitaoica kada je izdvojena od njih prijela.

Jur. Zaš pak niš? Fr. On je dobar čovek al on se no razume va teh stvarah, rečka šćitaoica i pazinsko političko društvo to je njemu svejedno. Jur. Ča mu ni moj Zeno sve stomadiš? Fr. Je jo mu stomadiš on i Staklar, ma onako kako njim a Poreča zapovedaju, zaš eto neznaju ni samilve lego on. Za njih se no pita, da misle svojum šćkvum, samo da brblju i lažu.

Fr. Ma ča biš ti Jure rekal, po ča se sbaja va Poreč on isprinački bogataš s šćid? Jur. Ha, tamo da ga gospoda pozivlju na neki sveti.

Fr. To san i ja čuj, al govore, da tamo nikad ut neodpre. Jur. Proval je nebore sveta pak zan, da je dobro govorit a još bolje mudat.

Fr. Onda neka marš doma ostane. Jur. Dragi ti, malo j' grdo zamorit se poročko gospode a pak znaš i sam, da ma ni jušto kelvo ako tamo gre.

Različite vijesti.

Provinčni dar. Njeg. Vel. car i kralj Fran Josip I. blagoizvolio je podarovati tućom obćinama starovinske podobišne Draguč sa svotom od for. 400 iz svoje privatne blagajne.

Nadamo se, da će ovaj provinčni dar doći u prave ruke, što nobljaše do anila uvijek obćinj u buzetak obćini.

Imenovanje. G. Anton Črnivec učitelj na pripravnici u Proseku i G. Anton Košuh suplent na glasnici u Gorici imenovan su privremenimi učitelji na učiteljsku u Kopru.

Diocenzansko vjeće. Pročuo se po mjestu glas o šćedediš propinjanju medju svećenstvom trđbinske biskupije. G. Budin Josip tih. pom. polud od sv. Antona k jezultom; g. Miklavdiš Dragulin iz Rojuna k sv. Antonu staromu; g. Gaspariš Alois. dolazi iz Pazina u Rojnu; g. Seabur Ivan ide od jezuita u Miše u g. Butignoni Ivan kao vjeroučitelj koludrom. Nejuđinno se latinitost ovih propinjanh te budeli trahalo što izpraviti, čemo to u šćedediš broju.

Djaci u biskupskom konviktu. Iz priloga diocenzanskog lista za mjeseć ngust vadimo šćedede podatke o broju i uspjehu mladeži biskupskog konvikta u Trstu.

Djaka bilo je u konviktu u svemu 38. Po razredih dielo se ovako: U VIII, razreda 3; u VII. 4; u VI. 3; u V. 6; u IV. 4; u III. 6; u II. 6. Rodom su većinom iz Istre, zatim su nekoli iz Trsta i okolice, to iz Krana, Po uspjehu: Oll-kolah bilo je 10; sa prvim redom 23; sa popravkom iz jednog predmeta 4 i sa drugim redom.

Mladici hrvatske narodnosti nisu nli poslednjeg tečaja podučavani u materinskom njim jeziku, dočim su njihovi drugovi slovenske, talijanske i njemačke narodnosti u tom srotinji bili. Govori se, da se i toj nepravdi početkom buduće školske godine došćediš a do tamo nje daleko, pak čemo brzo da li čuti bijahu u glasovi latinita.

Otvorenje školah u Trstu. Zdravstveno vjeće za Trst i okolice odlučilo je a ministarstvo potvrdilo, da se nelinaju otvoriti do 1. oktobra t. g. kolli pučke toll srednje škole u Trstu i okolici i to radi vladajuće pobasti. Prestane li do tada bolest, otvoriti će se škole dne 1. oktobra, inače će isto vjeće kranji svintorati, kada bi se imalo otvoriti škole.

Ovo neka si zapamte oni nriš mladici, koji polaze srednje škole u Trstu. Mjesto tajnika za obćinu Pazin razpisalo je tamošnje glavarstvo u službenom listu trđbinske vlade. Kao glavni uvjet stavljaju pazinska gospoda temeljito poznavanje talijanskoga kao Rus-banoga jezika i poznavanje kojeg slavenskog narječja u toliko, da se čudo mogao tajnik sporazumiti sa knudovi. Plaća iznosa 700 for. I pravo na mirovinu. Ufimo se, da je ovo posljednji čin pazinske gospode kod obćinskoj glavarstvu, a da li je taj prijedlog i redovit, dvojimo vrlo znaćud, da su se gospoda jedino spletkarenjem održali do danas na obćini, budno njima je već davno iztekao mandat. Novi izbori imadu se obaviti ovog mjeseća, u zastupstvo doći će većinom drugi ljudi, al pa-

šćelica se gospoda nenstručavaju razpisati mjesto tajnika, kojim nedo oni nikako upravljati, pa makar se na glavu postavili. Znamemo mi i o svakto drugi a nami, da jo gospodi jednino do toga stalo, da namjeste svoju kvaturu kao tajnika, al se vrlo varaju ako misle, da će buduća zastupstvo njihove stope šćiditi. U interesu samih moliteljah upozorujemo svakoga, da promisliti dva puta prije nego li: uložiti molbenicu, jer talijanski jezik nede biti za vas vremena službenim jezikom u obćini Pazinu. Mudromu i jedno oko dosta.

U Borscahu dne 28. augusta 1886. Danas, pošto je naš g. župnik obavio sv. mislu i uđino obćine zabvalne molitve na svršetku školske godine us prisustnost ovdješnjeg pobožnog puka, držao se jo obćit šćolski izpit. Prisustvovali su izpitu uz neke domaće i g. glavar Gaudenci Zupar, g. lovranski učitelj i više gospode iz Mošćenicah.

Mužike djece je polazilo 71 a ženske 40. Malom iznimkom djeca su marljivo polazila školu a g. učitelj Niko Pajalić točno i duševno vršio je svoju dužnost. To nam najbolje svjedoči izpit. Djeca su veoma dobro odgovarali u svih predmetih a Jopopis je baš kraam. Glede poljo-djelstva zaslužio je g. učitelj najveću pohvalu. Taj smo videli od same školske djece uđinjene vilo, grablje, motiku, stube njakve a i više komadati orudja, potrebita za obradilvanje polja i za kuću.

Tako valja g. učitelju! Djeca će se naša baviti većinom poljođelstvom a Vi li zato sa svakoga pogleda pripravljate. Zato hudi vam od avnih nas hvala a dobr vam Bog obilno trud naplatio.

Naš g. učitelj držao je marljivo i opatovlno, na koju je dolazio uz 10 dušotih i četvorica odraslih, koje jo na rado. I marljivo svakog četvrtka i nedolje podučavao. — Dojduće će godine, ako Bog da, biti višo opatovničar, jer mi ovi rado polazimo školu; mi ho smo osvjedočeni; da orvni i škola preporodja čovjeka i da se samo po ovih domogne vromenotog blagostanja i vječno sreće. Da mi toliko čćenimo školu, zaslugae prevrloćno g. župnika Golmajera. On je za svoja plemenita djela samo u Borscahu zaslužio čintan po- ja — zato mu izdalek na obivenoj zasluženoj časti čestitamo i jednoglasno pozdravljamo ga sa: čisto.

Borscahni poljo nam jo mećano, trgovina nam je loša a na moru neidesrotno, šćolaj množi nam se. Djeca su naša blistog uma i radina, a toga ne povedimo se za ljudja. Dajmo svoju djecu u veće škole, u učitelje, svećenike ili u zanat za postolare, klesare, zidare itd. U Kasću je dolaveka škola to nam najbolju priliku podaje, da našu djecu za budući život pripravimo.

Pomoziemo si sami pomoć ča ova i Bog. On pomaže težaka u ne težaka. — Dakle Borscahani napred!

Pučka učionica u Poljanah, obćina Voprino, završila je svoju školsku godinu 28. pr. m. Čuli smo doček pripovedati o izvannrednom napredku u toj školi, pak nas jur višo godinah eroc vuklo, da se o tom na svoje oči uvjorimo. Isto, nadjosemo se spomenutoj dana sa nekoliko prijateljah na izpitu. U prisustvu školske mladeži i nekoliko pučanstva odšćito je predstani gospodita Franca Zupana, svećenik i vrli učitelj svetu mislu, da se zahvali Svršljenjenu na sretnom svršetku.

Izpit počeo sa vjeronaukom, jer je temelj i svrha valjuju usgoju vjora i čudodrednost. G. učitelj pita jasno i kratko, a djeca odgovaraju u podpunih, razgovornih i glasnih odgovorih; a oči njim vazda uprte u svog dionog učitelja, neopažab muoanja ili prisaptavanja.

Da čujemo šćitanje. Ako si se, jur divio kod nauku vjere, valja sad od Jada da se snchivaš, kad ti djeca prve godine šćitaju posve gladko; podlžu glas i postaju gdje treba, to jasnim odrješitim govorom pripovedaju ono, što su šćitali. Ređ čes, bit će jedan, dva, Ne, velju ti, svi tako!

Ča čes, kad čješš iz vjerodostojna vrela pripovedati ovo: Škola se otvorila 6. novembra, a ja se odputih oko Božića, da vidim, kako g. Zupau pošlma uđiti šćitanje. Al jo prekosno, djeca čvahu već dosta gladko, jer gozj. Zupau svrši oćelu, abočau u jednom hćećnu! Treba li sad da vam pripovedam, kako je išlo šćitje na izpitu? Bilo li savišno.

Izpit su prisustvovala i njegova tri djaka prvog razreda riške gimnazije, sva trojica svršila I. razred s odličjem. Džani je taj učitelj koji za školu zauzet, da pošilja alromabne i šesilte djake na avoj trošak u škole.

Zanešeni kako što jemo s tog izpita, pleali bi tri dana o njem, su obštrnom na malen prontor Vašega cijenjenoga lista zaključujemo sa riječmi jednoga vjerodostojca: Ma stanovao i u Beču, čući da svake godine na izpit u Poljane.

Nekoliko mladih učiteljah, zanešenih izvanrednom vještinom, okretanošću i praksom u obuci gosp. Župana, upriličise mu pjesmolu, koju sprema tiskamo.

Kakovi bi imali biti svi istarski svećenici? U sadnjem broju poročke dabe ditamo bombastičan dopis iz talijanskog gnjezda Grižnjave, kojim se javlja mnogobrojnim (!) babilnim čitaateljima, da se je i tamo svečano održavala podružnica društva "Pro Patria" koju je svrha potajljivi istarske sčave. Svečanosti taj prisustvovala je i tamobnji župnik g. Karlo Koolandil "di puro sangue." On je dopade izpuknu tom zgodom i silnu govornostiju koju dišu do nebanalnih tršćanekih liberalnih listova kao spatriotična. Udarilo je nalimo g. župnik u oči, gudio o talijanskoj kulturi, o svečohem talijanskom jeziku u Istri i o silnih ludostih, kojih su jur i vrabot ali. A da se je pokasno volikim Talijanom, jamče nam i "svoviti dattimant di viti di bene e bravo!"

Čitajući alno hvalospjeve o g. Koolandilu pale su nam na pamet silnedečeg ridoš, uvredeno u istom broju "buhara." Čio uno silavo tendu di opustanora i propri connacionalni, lu oona va pol siloi pladi, mu ohe u u itallano si fcaola il maestro o il propagatore di idee e di principi anti-italiani, o onoh oho non può non essere trionfante di sollonia dagli italsi slavi d'onore" (in koj Slaven nastoji predvoditi svoje suplemeniko, stvar je naravno, ali da postane koji Talijan učiteljom i direktorom misli i načelni protivitalijanski, stvar je takova, koju će osuditi kao izdajstvo iati pošteni Slaveni). Ovu osudu preporučamo g. Koolandilu i njegovomu pjesniku, koji zaključuje svoj hvalospjev o njemu ovako: "Ali! koji srolnja bila bi istra, kad bi imala mnoge svećenika, kakav je Don Carlo Cocolanovi ottanovato e carissimo Barroco di Grigianana, a mi dodajemo, na bi istra po sudu babilnih pisaraka i g. Fejli Don Carlo najsvetinja bila kad bi bili svi svećenici kao što je "Barroco carissimo" i kad bi kora imala duši rop.

Proslava rođendana Njeg. Val. cara i kralja u Sv. Lovrovi kod Poreča. Ohični plekur poročke, "kresauho iz ovog mješta utokao na i ovaj put g. uređenički držeći se ono naše: "sveti mi da ti noreče." Bojedi se valjda što bi se moglo vješa i njegovo jedinomisljenko okriviti rudi nevoljalnosti ili bolje reknut radi irredentizma, predstaviti taj dišija proslava rođendana premitotkog našeg, čaraka kakovu komediju, kao domandiraju ili diu pljaniti ljudih. Nu nekadito se tonu je valjda znati, da su naši irredentisti i lojalnost isto što djavio i blagostojljiva voda.

U predvečer rođendana javiše nam zvonovi, da do se obaviti silnedečeg danu rielna svečanost kod nas i u olotoj Austriji, medju svimi odanimi narodi prostano države. Na poziv zvonovnih dne 18. augusta u jutro sakupilo se prilidno pobožnog puka u starodavnoj našoj crkvi. Veleč. g. župnik odseluzio je sv. mislu uz zvuk orguljah a na koncu sa "Tobo Boga hvalimo." Sv. misli prisustvovala je i nekoliko obd. zastupnikah, a. kr. žandarmerijah, a. kr. pošto odpravljah, a. kr. žumski čuvari, školska djeca i mnogi požešnih.

Čim se smračilo, razvjetlilo je gradjanstvo skoro sve kuće, a naš g. poštar ostupio je domaćoj mladeži i svoj rati lepo narišeh i razsvjetljen, da sa tu uz dahu vlna i uz domoljubnu pjesmu razvonsel i pozabavi. Sakupilo se u vrtu množstvo puka, osobito mladeži, koja je čas svirala čas pjevala carevku i druge narodne pjesme u milom nam hrvatskom jeziku. Nemožato si pomisliti, kako je bilo sve zadovoljno, veselo i oduševljeno. Svi bljasmo jeine misli i jedno želje, da nam Bog uzirži još dugo našeg preljubijehog cara i kralja Frana Josipa I. Toj želji dani smo eto isto puta odziva, kiland: Zivio Fran Josip I, živio Austrija i svi njezini narodi! — Netreba nam valjda ni spomenuti, da taj svečanosti nisu prisustvovali naši "italianissimi" ili po domaću naši "irredenti."

Da se je silvita kakova prekomorska svečanost, ind bi oni zusta najprije bili al briga njih za rođendan cara austrieckoga. Glavna zastupa što je svečanost toll krasno izpala ide svatko čestitog našeg i vrlidnog gosp. poštera koji je pravi tra u post narodnim protivnikom. On je nesamo točan i marljiv u svojem uredu, već i izvannu reča osobit prijatelj strotočneta, koga Talijanski gule i mrevare. Proslava rođendana cara Austrije nisu mogli podneti milno duše svetlov-

rečki irredentisti. Čitajte "babu" pak čete se uvoriti kako se ona smije i ponosi, što su njezini prijatelji i prištase kamenjem napali sve oko, koji su se u vrtu g. poštera lojalno veselili i zabavljali. Poročki svraš neima silu jedno riel; da odsudi divljavstvo svetlovredkih smušenjakah; njemu dopade gođi, što su dohri patriote; prvi istrani od talijanskih fukare kamenjem napadnuti.

Bog je holto što nobljuje nitko ranjen ili usmrćen, jer sa je kamenje debelo i gusto upravo sipalo. Oduševljeno oduševstvo nije se dalo prestrašiti ovim dokazam "sjedevovske kulture" već se je i nadalje srdačno zabavljalo kiland neprastanice: Zivio Fran Josip I. Običnaska oblast dođu bi odmah u trag onim divljakom kad bi samo lijepla al zašto da se ona miče kad se radi proti Slavenom a za itallianizma! I a. kr. političke oblasti bila bi dužnost, da štiti pošene i patriotične državljane, navlastito u onakvih trenutih itakak biljaše proslava Rođendana Njeg. Val. Čujemo naknadno, da se je silnedečeg dana nekome gornje pvoislave osobito izlono kao gorljiv protivnik svetlovredkih učiteljah koji daju svega i svasta labrljivo proti poajiteljima i priraditeljima svečanosti. Preporučamo i toga patriota (!) gg. Gumeru i Peractu, kojim neslužiti nimalo nu čast, da njihov učiteljah ruje proti ljudem, koji nesamju drugo progredke, nego što su dohri državljani i prijatelji puka.

Moždenice, dne 30 augusta 1880. Danas se je obavio u našoj školi izpit na ovu godinu. U jutro slušala se je sv. misla i udilno obidno zahvaljenje. Školska djeca su pjevala pod sv. mislom a na koncu zahvalnu pjesmu. Sv. misli prisustvovala je mnogobrojno puđanstvo. Izpitu su prisustvovali mnogi otoci matere, oca i brada, matim g. običnaki načelnik Gaudencij Župar i g. lovranski učitelj i domaća gospoda.

Vrlo bljasmo zadovoljni sa uspjehom u školi a svatko se je mogao ocvjetoditi, da su djeca u svih propisanih predmetih dobro podučena te da imu po svoj Moždeničini djeci, koju bi se moglo poslati i u veća škole. Polazilo je 100 djece i to više muške nego li ženske. Nekoji su i preko ure daleko od grada a polazili su malom izankom svi marljivo školu. Broj polazećih školu neodgovara doduše broju puđanstva, ali treba znati, da se je od god. 1882. skoro podvostručilo. Ženake djeci i nebljaše skoro prije u školi. K tomu treba znati, da su prije u ovoj školi djeca namo ovojila i kakav brodit cjeledavnika, ali anda se pađuše i o tom su se rodiljci na dan izpita ocvjetodili. Zato su dolata pohvali vrlidni svi ooci i matore, koji su dohri k izpitu, da se ocvjetodilo o napredku i koristi, koju im pruža škola. Velika ide hvala i g. učiteljah, što se zauzimalo buš svećakli za napredak naše djeci, koju podučuje u svih potrebitih predmetih. Naposamo nam valja pohvaliti samo pjevanje. Milota biljaše slušati onu novinu grlačon kako živo i oduševljeno pjevaju. Vid se dakle, da se djeca zbilja pripravljaju za bududi život.

Držao je naš g. učiteljah karkada i opotvoren, ali kako smo šul na dan izpita, polazilo ju je samo 18 učenikah. Svaki čovjek treba počinka u treba ga navlastito učiteljah. Zato mu u: savjetujemo, da namo po nedoljah drži upotvornic, jer je dolata težko teškaku u delatnih dnovih veđu čojjad odpućaku za pol dnova, a u nedeđu do osim dužnih poloziti opotvornic i koji od veđih. Mi imamo odrašli, koji bi radč što učiti ali stid ih je doći u školu, nu neka se nitko nauke nes'idi. G. učiteljah je dobar i on će uzastojati, da omili škola i odrašli kako ju je omililo maloj djeci.

— On se dobro razumlje i u poljedoljetvo, pak je zadovoljno u tom podučavao nasamo školsku mladež nego i odrasli i to svakom prigodom. Tako i valja i zato g. učiteljah svi izredemo najsvrdalniju hvala a Bog mu platio stotruko.

Delavčeka škola u Kastvu. Očekivali smo a nedečekani, da će Vam se od drugo strane koja o toj školi poslati, pak evo nas, da Vas u kratko izvjestimo. Lanjske godine otvorila se tu za Kastavšćinu od nezrečive koristi škola a u nju se upisala 42 mladica i muža za blagdanjski polazak, a 16 dječaknah za avagdanj. — Kroz godinu izostao jih par.

U nedeđu 15. pr. m. bile su izložene radnje svagdanjih učenikah i obdržavane malen izpit. Izpitu je prisustvovala i vrlidnaci G. Dr. M. Loglija, čin školskog

odhora, razdielio učenikom likuze o ponašanju, polazku i napredku, a vrlidnim i nagrade.

Izložene rissarke radnje, bilo što preatoridne, što geometrijske, a što za posebne zanate (zidaraki, stolarski i mehaniki). Te su radnje sve prisutne upravo iznenadile. Risanje je tako točno i štito izvedeno, da se čuditi moraš, kako se može u jednu godinu toliko napravovati. Koli g. Dr. Loglija, koji g. o. kr. kotarski kapetan izjavio se, da nisu očekivali tolikog napredka.

G. učiteljah i razvjetlju škole inženru Paleas budi ovim izrečona zahvala za njegovu skrb oko naše djeca, a kastavskomuku puku neka bude na poukanje, da još u veđoj mjeri šilje svoju djecu u delavsku školu, da nebudu uvjek Kastavac rado na sunou za adrevo i kamik" za 1 for., a drugi ga pod "umbrellom" nadeširao sa 2 for.

Iz Podgrada, 6. sept. pln nam: Kuno grom iz vjedra neba iznenadila nas vjest, da je ustavljena izložba govodah i gospodarskog orudja, koja se je imala vršiti kod nas 1. septembra. Oglasilo se bilo preko 30 komada govodnih, namo iz naše obidne, i to do 24 augusta; u kud co mualo, da do bit produljeno vrijeme za prijavu do 28 ag.; pripravljalo se još mnogo gospodarskih za izložbu svoga blaga. Nogo čovjek anujo a Bog heguje. Dok nas topa božja šiba obustavljeno je sve, a čim prestano pošat, bit do određjen novi dan za namenjenu izložbu toll govodnah koji gospodarskog orudja. Uvjeravamo pak svatkooga gospodara već andi, da do vrlidni i skuili mnogo koristnogo, to da do se mnogi probuditi i usplamtiti za napredku u gospodarstvu.

Zemaljske štipendije. Zam. odbor u Poreču raspisuje natjeda, na tri štipendije svaka po 200 for. za vraske škole t. j. i za pravniko, i za slofze i i za politihulko; zatim vodam štipendijah svaka po 100 for. za glazurizijalo, koji su svršili poslođnji točaj dohri uspjehom. Prodnost imaju oni, koji polaze istarske gimnazije. Molba valja poslati zam. odboru do 15. oktobra t. g. Priložiti treba svjedodbu posljednje školske godine, svjedodbu siromastva i svjedodbu, da su upisani na kojoj gimnaziji. Preporučamo našoj mladeži, da se mnogobrojno prijavu za ovo štipendije, pak da vidimo koliko da ih dohiti dječak hrvatske narodnosti.

Tomasićovo štipendije. Padetkom školske godine podilili do se više štipendijah iz Tomasićove zaklade od 14.000 for. Pravo na ovo štipendije imaju dječak naučičke škole ili više ranke, pripadajući porezovno obidni Volosko. Molba

valja uođiti c. kr. namjestničtvu u Trstu do 15. oktobra.

Kolera u Trstu drži se još uvijek, kao da je prije 8 danah amo došla, a ona nas već bantuje preko 3 mjeseca. Broj obojelih mjenja se danomice izmedju 5—10. Od subote na nedeđu obojelo je 9 osobah, od nedeđe na ponedjeljak 7; od ponedjeljka na utorka 7; od utorka na sradu 8 osobah.

Kolera u Istri. U Isoli oboji još uvijek velik broj puka. U Seđerli i Plominju prestala je pošat. Pojavila se pako u Puli sa 3, u Roviju sa 2, u Miljah sa 4, u Bujah sa 2, te u kotaru voloskom i to u Škalini sa 3, u Brgradu sa 5 slušajevah i u kastavskoj podohidni Blažič sa 3 slušajev. Tako se žalibože trusj pošat po cijeloj Istri.

Preporučamo puku, da pazi osobito na čistoću vode, koju uživa.

Listnica uređništva. Gg. doplenikom iz Gologoric, Pidanšćine, Buzetšćine, Puljšćine, Liburnije, Kanfanara ita. — ustipite an za osum danah.

Intelijesni brojevi
dne 4. septembra
Boš 0 46 70 98 20
Grac 16 49 10 28
Temešvar 26 25 80 14 9
Innsbruck 79 0 49 16 20
dne 7. septembra
Beno 86 51 0 09 18

Tršćanska burza
dne 8. septembra
Austrijska pap. rata for. 84.76 do for. 84.00
Ugarska " " " " 84.70 " " 84.80
Isto u silnu 4% " " 107.05 " " 107.60
Dionko nar. banko " " 878 " " 870
" kredit-banko " " 278.50 " " 270.00
Talijanska renta " 00.7/10 " " 60.7/10
London 10 hrah " " " " " "
sterlinah " 125.— " " 126.25
Napoleon " 0.09 " " 10.—
C. kr. celenti " 5.80 " " 5.88
Državna marka " 01.70 " " 01.00
Isto francosko " 40.80 " " 40.05
Talijansko isto " 40.05 " " 40.80

Izvršni
mlinovi za grozdje
2-1
stiskalice
(rošče)
dohvaju se kod
Schiltz & Comp. (Živio i dr.) u Trstu
Via della Zonta br. 5.

Javna zahvala.
Svoj rođinai, osobito mnogobrojnoj iz Rlike, prijateljima i znanoem, koji su prigodom bolost, pogreba i zadušnicah za premio mu pokojnika, strica i totu:
Lavoslava i Filomenu Kundić
ma kojim načinom istim kakvu pomoć pružili, uslugu ili čast izkazali, budi ovim izrečena najsvrdalnija zahvala.
Franšići, 5. rujna 1886.
Mate Kundić, netjak.

Javna zahvala.
Svim rođjakom, prijateljima i znanoem, koji su nezaboravnoga mi supruga
Frana Jelusića
dana do hladnoga groba sproveli, ovime u ime moje i obitelji najdublju zahvalnost izričemo.
Kastav, dne 8. septembra 1886.
Ludovika udova Jelusić, rođj. Vlah.

